

Bijlage: Insteek participatie Nota Rust en Activiteiten op Zondag

In het hoofdlijnenakkoord staat vermeld dat er een breed maatschappelijk onderzoek volgt en dat participatie belangrijk is: inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden betrokken.

Indien het woord inwonersparticipatie wordt genoemd in deze notitie, dan is dit met de insteek dat de participatie zich richt op inwoners en anderen (zoals ondernemers en maatschappelijke organisaties).

Deze bijlage is een toelichting op het participatie proces.

- Wat is inwonersparticipatie en waarom zetten we dit in?
- De uitgangspunten en randvoorwaarden voor de participatie.
- De rollen van de gemeenteraad, college B&W en ambtelijke organisatie
- De grote lijn van de voorgestelde aanpak en methodiek.

Wat is inwonersparticipatie?

In de participatievisie, die in januari 2022 is vastgesteld, staat inwonersparticipatie als volgt omschreven: De gemeente nodigt inwoners en anderen uit om mee te denken of mee te werken aan gemeentelijk beleid of aan de uitvoering daarvan. Deze betrokkenheid kan meer of minder intensief zijn. Lagere niveaus van participatie zijn meeweten (informereren) of meedenken (raadplegen). Hogere niveaus zijn meewerken (coproductie) en meebeslissen. Deze niveaus vormen de verschillende treden, van laag tot hoog, van de zogeheten participatieladder.

Als gemeente Hoeksche Waard faciliteren we zowel overheids- als inwonersparticipatie, waarbij behoeften, energie, kennis en kracht in de samenleving vrijkomen. Daarmee willen we initiatieven prikkelen, breed toegankelijk zijn en eigenaarschap versterken. We beogen, met andere woorden, een gemeente te zijn die luistert naar haar inwoners, inwonersinitiatieven stimuleert en de samenwerking met inwoners en partners opzoekt.

Waarom inwonersparticipatie?

Het onderwerp rust en activiteiten op zondag raakt veel inwoners van de Hoeksche Waard. Daarom willen we de inwoners/ondernemers/maatschappelijke organisaties ruimte geven om input te leveren aan de raad zodat zij de nota Rust en Activiteiten op Zondag kan vaststellen. Er zijn stakeholders die de gemeente en gemeenteraad goed weten te vinden. Vaak hebben deze groepen hun voorkeuren al goed kenbaar gemaakt maar de rest van de samenleving, de 'middengroepen' zijn vaak stil. Door goede participatie worden zowel belanghebbenden met een luide stem als belanghebbenden die minder zichtbaar zijn, betrokken bij een vraagstuk.

1. *Kwaliteit van gemeentelijk beleid leidt tot betere besluiten*

Participatie biedt mogelijkheden om de kwaliteit en uitvoerbaarheid van gemeentelijk beleid te vergroten. Veel Hoeksche Waarders zijn erg betrokken bij hun dorp. Ze kennen hun leefomgeving, ervaren de dagelijkse praktijk en hebben ideeën over verdere verbetering. Die betrokkenheid, creativiteit, kennis en kunde benutten we als gemeente graag voor het maken en uitvoeren van beleid. Door samen op te trekken, de mogelijkheden en onmogelijkheden met elkaar te verkennen, komen we tot betere oplossingen.

2. *Belangen in beeld*

Via participatie kunnen betrokkenen vroegtijdig in beeld komen en kunnen hun belangen een plek krijgen in de voorbereiding en uitvoering van beleid. Zo krijgen we inzicht in de verschillende belangen, kunnen we kansen en risico's meenemen in de plannen en samen toewerken naar een goede oplossing. Als de belangen niet verenigbaar zijn, is het aan de gemeenteraad om zich over de verschillende belangen goed te laten informeren en op basis daarvan, met het algemeen belang als vertrekpunt, een besluit te nemen.

3. *Vertrouwen*

Meer dan waard.

Goede participatie kan leiden tot een bredere acceptatie, legitimiteit en sterker vertrouwen in de overheid. Door met elkaar in gesprek te gaan, krijgen betrokkenen meer begrip voor elkaars standpunten en percepties en voor keuzes die moeten worden gemaakt. Door hiervoor ruimte te maken kan een (betere) relatie worden opgebouwd met de betrokkenen en dit kan het vertrouwen in de overheid en elkaar ten goede komen.

1. Uitgangspunten & randvoorwaarden

Er bestaat geen blauwdruk voor een succesvol participatietraject. Wel hanteren we een aantal vaste uitgangspunten voor het participatietraject. Dit staat in de Participatievisie van gemeente Hoeksche Waard.

1.1 Uitgangspunten

- *Transparante methodiek & participatieaanpak.* We werken volgens een duidelijke, transparante methodiek om tot een participatieaanpak te komen waaronder het bepalen van het niveau van participatie. Dit leggen we vast in een participatieaanpak.
- *Vooraf keuzes maken en flexibiliteit.* We maken aan de start van nieuwe trajecten of bij initiatieven van inwoners duidelijke keuzes. We hanteren een vaste methodiek maar zijn voldoende flexibel om een stap terug te zetten als het proces daarom vraagt.
- *Uitnodigend voor iedereen.* We zijn benieuwd naar wat er bij onze inwoners leeft en waar zij mee komen. We hebben een uitnodigende, open grondhouding. We treden deelnemers met waardering tegemoet en staan open voor hun inbreng. Het is van belang dat inwoners en andere belanghebbenden gehoord worden en zich gehoord voelen. We sluiten bij participatie geen groepen uit. We nodigen breed uit (binnen de mogelijkheden en passend bij het onderwerp) en laten de beslissing, om wel of niet deel te nemen, aan de mensen zelf. We streven naar een goede afspiegeling van de samenleving en zetten daarvoor verschillende middelen en vormen in.
- *Duidelijkheid en openheid.* We vinden het heel belangrijk om duidelijk en open te zijn. Duidelijk over de speelruimte die er is, over de rollen van de verschillende betrokkenen, over het tijdpad, etc. We willen hierover volstrekt transparant zijn. Van tevoren stellen we de kaders vast waarbinnen ruimte is voor participatie. Niet alles kan. Er zijn grenzen aan capaciteit en middelen en er bestaan wettelijke kaders.
- *Participanten moeten weten wat bespreekbaar is en wat al is vastgesteld.* We staan binnen de kaders open voor ideeën en initiatieven. Participanten moeten bovendien beschikken over dezelfde relevante en openbare informatie als wij, zodat zij goed in staat zijn een waardevolle bijdrage te leveren.
- *Verwachtingsmanagement.* We communiceren duidelijk en geven onze grenzen eerlijk aan. We willen geen verwachtingen creëren die we niet waarmaken. Meedenken en inbreng leveren betekent niet dat iemand ook zijn zin krijgt. Vooraf maken we helder welke stappen we willen zetten. We koppelen terug over inhoud en proces en de voortgang hierbij. Wanneer er geen voortgang is, dan leggen we uit waarom deze er niet is. We zijn duidelijk over het hele traject (van begin tot eind), transparant over de besluitvorming en wat met de inbreng wordt (of is) gedaan.

1.2 Procesmatige randvoorwaarden

- *Organisatorische beperkingen:* De inwonersparticipatie heeft een maximaal te besteden budget, tijdsduur en verwacht aantal deelnemers.

- *Eisen met betrekking tot representatie:* De inwonersparticipatie aanpak geeft een zoveel mogelijk representatieve afspiegeling van de gemeente. Dat wil zeggen dat de uitvoerende partijen een inspanningsverplichting hebben om een steekproef van deelnemers te nemen die minimaal op het vlak van geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en geografie (woonsituatie en/of locatie) representatief is.
- *Minimumaantal betrokken deelnemers:* Er leven vaak (optimistische) verwachtingen over hoeveel deelnemers meedoen. De ervaring leert dat slechts een gedeelte van de inwoners de behoefte voelt om proactief (op eigen initiatief) te participeren rondom een onderwerp. De relevantie van het onderwerp, de mate waarin een inwoner het als beïnvloedend voor het eigen leven ervaart, is een belangrijke motivatie om mee te doen. Relevantie is dus een belangrijke bepalende sleutel voor opkomst en respons.
- *Loting:* We kunnen een gelote groep inwoners een brief sturen om mee te doen om daarmee de representativiteit te vergroten. Inwoners uitdrukkelijk uitnodigen om deel te nemen aan een participatietraject kan de deelname bevorderen. Bij inwonersparticipatie wordt dit vaak als een belangrijk wervingsmechanisme gezien. Al moet wel opgemerkt worden, dat ook dan de ervaren relevantie van het onderwerp, meespeelt in de afweging al dan niet aan de oproep gehoor te geven. Het voorstel is om een dergelijke 'gesloten' wervingsmethode te gebruiken tezamen met een open werving waarin iedereen die mee wil doen hiervoor de kans krijgt..
- *Onafhankelijkheid:* Het inwonersparticipatietraject wordt zo min mogelijk beïnvloed tijdens het proces door politieke en belangenorganisaties. Waar dit onmogelijk is (bijvoorbeeld omdat gewenste achtergrondinformatie afkomstig is van een partij met een gevestigd belang) wordt in het proces ruimte gecreëerd voor diverse perspectieven op het onderwerp (e.g. door uitnodigingen voor- en tegenstanders van bepaalde maatregelen of onderwerpen).
- *Draagvlak:* We nemen advies en suggesties van inwoners in overweging waar een [X] aantal inwoners behoefte aan heeft. Het model inwonersparticipatie dat wij willen gebruiken biedt de mogelijkheid om zelf ideeën te formuleren. Ideeën met meer dan 50% voorstemmen kunnen meegenomen worden in het advies aan de gemeenteraad. Het is aan het inwonersforum of zij (beargumenteerd) willen afwijken van het 50% criterium.

1.3 Inhoudelijke voorwaarden

- *De raad reflecteert op de centrale onderzoeksvraag:* De globale centrale vraag die wordt voorgelegd aan het inwonerspanel is: Hoe of wat mag er in Hoeksche Waard op zondag worden gedaan? Het onderzoeksbureau gaat zich nog verder verdiepen in het formuleren van de onderzoeksvragen. De raad krijgt hierover nog terugkoppeling in een raadsinformatiebrief en kan hierop nog reflecteren.
- *Mandaat voor formuleren antwoord.* Het inwonersforum heeft adviesrecht. De verwachting is dat de deelnemers altijd breder adviseren dan wat wordt uitgevraagd. Alles wat binnen de inhoudelijke kaders valt wordt besproken door de gemeenteraad en de overige suggesties alleen als er tijd voor is. Zo voorkomen we teleurstelling bij deelnemers.
- *Advies moet passen binnen wet- en regelgeving en bestaand beleid:* De maatregelen die voorgesteld worden, moeten passen binnen het beleid van het rijk/ provincie/gemeente. Het is bijvoorbeeld niet mogelijk om te adviseren dat sporten verboden wordt op zondag.
- *Het advies is uitvoerbaar.* De aanbevelingen gaan over domeinen en beleid waar de gemeente(raad) over gaat. Het advies is uitvoerbaar voor lokale middenstand

- *Er is maatwerk per dorp mogelijk/ Er is geen maatwerk per dorp.* Dit nemen we mee als onderzoeksvraag. Vinden inwoners het belangrijk dat er eenduidig beleid is of moet er juist variatie zijn afhankelijk van lokale behoeften?
- *Afbakening onderwerp:*
Het gaat over het organiseren en stimuleren van bepaalde activiteiten op zondag. Het frame voor het onderwerp is inclusiever omdat het niet alleen gaat over wat er niet mag, maar ook over wat er wel mag en waar inwoners behoefte aan hebben op zondag (buiten de zondagse rust) Door te werken binnen deze afbakening, is het voordeel dat het ook informatie kan opleveren over hoe invulling te geven aan het concept 'levendig dorp'.

2. Rollen participatietraject

Wat zijn de rollen van de gemeenteraad, college van B&W en ambtelijk adviseurs in dit traject?

2.1 Gemeenteraad

Vooraf

Kaderstellende rol

De raad geeft (inhoudelijke) kaders voor het proces mee via de startnotitie. In deze insteek geeft de raad kaders mee voor iparticipatieproces.

Volksvertegenwoordigende rol

De raad zorgt ervoor dat alle belangen in het participatieproces worden meegenomen. Zorgen ervoor dat groepen (die nog) niet benoemd zijn ook worden betrokken.

Tijdens

Controlerende rol

De raad ziet toe op een goed proces. De raad kan ervoor kiezen om aanwezig te zijn tijdens de participatiesessies, waardoor meer transparantie en inzicht ontstaat dan via het verslag dat van het participatieproces wordt gemaakt. Raadsleden zijn tijdens participatiesessies aanwezig als toehoorder. Het is niet logisch dat zij actief deelnemen, omdat andere actoren aan zet zijn.

Volksvertegenwoordigende rol

De raad stimuleert de samenleving actief om mee te doen in de online raadpleging.. De raad maakt hier gebruik van zijn brugfunctie tussen de gemeente en de inwoners.

Na afloop

Controlerende rol

De raad controleert mede aan de hand van het verslag of het afgesproken proces goed is uitgevoerd. Ook controleert de raad of er een goede belangenafweging is gemaakt. Tenslotte kijkt de raad of de afweging voldoende transparant is.

2.2 De rol van de burgemeester

De burgemeester heeft een belangrijke rol bij participatie. Hij draagt volgens artikel 170 van de Gemeentewet zorg voor de kwaliteit van participatieprocessen.. De burgemeester ziet toe op onder meer 'een tijdige voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het gemeentelijk beleid en van de daaruit voortvloeiende besluiten, alsmede op een goede afstemming tussen degenen die bij die voorbereiding,

vaststelling en uitvoering zijn betrokken'. Ook ziet hij toe op 'de kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie'.

2.3 De rol van het college

Het college geeft – binnen de kaders die de raad stelt – sturing aan de aanpak en het verloop van het participatietraject. Als participatie aan de orde is, dan wordt onder verantwoordelijkheid van de betrokken bestuurder een participatietraject gestart. In voorstellen van het college aan de raad wordt aan participatie aandacht besteed. Hierbij geeft het college aan of er geparticipeerd gaat worden (of geparticipeerd is) en als dit het geval is, hoe het participatietraject eruitziet (of eruitzag) en wat er is uitgekomen.

2.4 De rol van de ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie draagt binnen de gestelde kaders zorg voor de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het participatietraject. Ambtenaren zijn gedurende het participatietraject de voornaamste gesprekspartners van de deelnemers (inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners). Bij onderwerpen die grotere impact hebben, zal de verantwoordelijk bestuurder zelf aan de gesprekken deelnemen. De ambtelijke organisatie zorgt er verder voor dat zij de besluitvorming voorbereidt, dat communicatie en terugkoppeling plaatsvinden en dat formele procedures in beeld blijven. De betrokken ambtenaren hebben zowel een ondersteunende als een inhoudelijk adviserende rol.

3. De globale aanpak

3.1 Keuze voor de PWE methodiek

Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) is een raadplegingsmethode die gebruikt kan worden om te achterhalen hoe grote groepen inwoners in een specifieke context publieke waarden wegen en hoe zij vinden dat waarden concreet moeten worden vertaald in beleid. De essentie van een PWE is dat een keuzesituatie van een overheid wordt nagebootst waardoor inwoners het dilemma kunnen doorleven. Op een laagdrempelige manier zien inwoners het vraagstuk, ze krijgen een overzicht van de gevolgen van de beleidsopties te zien en de beperkingen die er zijn. Vervolgens geven inwoners een advies inclusief een onderbouwing. Dit levert een scherp beeld op van hun voorkeuren, van gemeenschappelijke waarden, hoe waarden volgens inwoners moeten worden vertaald in beleid en welke zorgen er achter weerstand zitten.

3.2 Verschil tussen raadplegen via PWE of enquête?

Het verschil tussen een raadpleging en een enquête zit hem in de diepgang. In beide gevallen zet je een aantal vragen uit bij een grote groep mensen. Hierbij kunnen mensen hun mening of voorkeuren geven. Bij een enquête komt hier vooral meetbare informatie uit voort, dat uit te drukken is in cijfers en grafieken. Een raadpleging gaat nog verder en kijkt naar wat er achter deze cijfers zich afspeelt.

Tijdens het invullen van een raadpleging krijgen deelnemers alle informatie die ze nodig hebben om een overwogen keuze te kunnen maken. Daarbij kunnen er ook opties voorgelegd worden die beide niet of juist wel optimaal zijn voor de deelnemer. Toch zal er een keuze moeten worden gemaakt. Waar baseert de deelnemer deze keuze op? En als dit niet een persoon is maar een heleboel, hoe maken mensen dan de afweging? Komen dezelfde waarden en voorkeuren naar voren?

Doordat mensen een afweging maken, krijgen we een beter beeld van waar de voorkeur ligt en waarom. Welke onderdelen zijn belangrijker dan andere onderdelen? Daarnaast vragen we deelnemers hun keuzes toe te lichten. Deze antwoorden analyseren we om de normen en waarden die ten grondslag liggen aan hun keuzes te achterhalen. Dus met een raadpleging gaan we verder dan een enquête. De mogelijkheid om de waarom te kunnen beantwoorden en het 'stille midden' te bereiken, maakt het verschil.

- **PWE geeft een stem aan het 'stille midden'.** Een sterk punt van PWE is dat de methode goed aansluit bij de participatiebehoefte van het 'stille midden'. De methode is laagdrempelig, deelname kost ongeveer 20 minuten en je kan meedoen waar en wanneer je maar wilt. Dit zorgt ervoor dat niet alleen de 'usual suspects' meedoen aan een PWE. De meeste deelnemers vinden het fijn dat zij via

de PWE hun stem op een goede manier kunnen laten horen, maar tegelijkertijd willen zij dat beleidsmakers beslissingen nemen op basis van advies van inwoners en deskundigen

- **PWE vergroot het begrip tussen burgers en beleidsmakers.** Inwoners ervaren de overheid soms als een black box die besluiten produceert. Steeds meer inwoners willen weten welke afwegingen, opties en dilemma's aan deze besluiten voorafgaan. Doordat inwoners in de PWE als het ware in de schoenen van de besluitvormer staan, krijgen zij meer begrip van en voor (de complexiteit van) de keuzes die een bestuurder moet maken en de dilemma's waar bestuurders voor staan. Aan de andere kant vergroten de uitkomsten van een PWE het begrip bij beleidsmakers voor waarden, zorgen en gevoelens van (on)rechtvaardigheid van inwoners. Deze inzichten geven beleidsmakers de kans om hun plannen te verbeteren.
- **PWE is een wetenschappelijk onderbouwde methode.** Over de methode werd gepubliceerd in tijdschriften als PLOS One, Social Science & Medicine, Transportation Research Part A en Water Resources & Economics. PWE geeft een representatief beeld over voorkeuren van burgers voor beleidsopties. Met geavanceerde technieken brengt de methodiek in kaart in hoeverre verschillende groepen inwoners waarden anders afwegen, welke gemeenschappelijke waarden zij delen en hoe deze inzichten concreet kunnen worden vertaald in beleid. Bestuurders die er mee hebben gewerkt ervaren PWE als een zorgvuldige methode die rijke en concrete inzichten oplevert die ervoor zorgen dat je als bestuurder met zelfvertrouwen beslissingen kan nemen.
- **Efficiënt** → vraagt relatief kleine tijdsinvestering voor deelnemers.
- **Representatief & inclusief** → lage participatiedrempel dus bereikt relatief grote en diverse groep inwoners.

3.3 Hoe werkt een PWE raadpleging?

- De deelnemers leven zich in, in de positie van de bestuurder en de keuze situatie van de bestuurder wordt nagebootst in een online omgeving.
- Burgers zien keuzeopties inclusief effecten van de optie en kunnen hiermee spelen.
- Ze krijgen een beperking te zien (ze kunnen niet alles kiezen).
- Ze geven een advies.
- Ze geven kwalitatieve onderbouwingen voor hun advies.

3.4 Voorwaarden voor succes

Vooraf:

- Er moet als gemeente nog iets te kiezen zijn.
- Start participatie op momenten dat inwoners de bestuurders nog kunnen inspireren.
- Durf als lokale overheid dilemma's voor te leggen aan inwoners.
- Denk na over welke doelen te bereiken met participatie en communiceer dit

Tijdens:

- Onderzoeksbureau betreft inwoners bij het ontwerp van de raadpleging.
- Goede inhoudelijke- en communicatieondersteuning vanuit de organisatie.
- Brieven sturen / goede wervingscampagne.

Na:

- Laat een inwonersforum (groep inwoners aselect geselecteerd) om de uitkomsten van de PWE door te vertalen in aanbevelingen. De kennis uit de raadpleging omzetten in (normatieve)aanbevelingen
- Betrek het inwonersforum bij het vaststellen welke analyses relevant zijn.
- Laat zien wat je van inwoners hebt geleerd (en wat je verder met uitkomsten doet)

3.5 Uitvoering PWE op hoofdlijnen

In het algemeen ziet dit traject er als volgt uit. De looptijd vanaf de start van de opdracht tot het opleveren van de rapportage is ongeveer 3 maanden (fase 1 t/m 4). Indien daarna ook inwonersgesprekken plaatsvinden, is de totale doorlooptijd ongeveer 4-5 maanden.

Fases

1. Doelen en randvoorwaarden vaststellen. Samen met een klankbordgroep worden de keuze-opties die worden voorgelegd in een PWE vormgegeven.
2. Uitwerken van de PWE.
3. Na het definitieve ontwerp en een testfase kan een grote groep inwoners eenvoudig meedoen aan de PWE-raadpleging.
4. Bureau analyseert daarna de antwoorden en vertaalt deze naar een overzichtelijke rapportage (fase 4).
5. De resultaten bieden we aan, aan een groep inwoners (aselect gekozen) ("inwonersforum"), zodat zij deze inzichten kunnen omzetten in een advies aan gemeenteraad Hoeksche Waard.

Fase 1: doelen en randvoorwaarden van de PWE vaststellen (4-6 weken)

De eerste stap is het uitvoeren een vooronderzoek gericht op het in kaart brengen van hoe een PWE een bijdrage kan leveren aan de discussie rondom het betreffende onderwerp. Er zijn verschillende mogelijke ontwerpen van een PWE-raadpleging afhankelijk van de scope en de doelen van de raadpleging. Een PWE-raadpleging kan bijvoorbeeld dienen om algemene principes voor besluitvorming te bepalen (een 'strategische PWE'). In dit vooronderzoek worden de randvoorwaarden, de scope en de doelen van de PWE vastgesteld. Het voorstel is dit op te pakken in nader te bepalen sessies met stakeholders, beleidsmakers, experts en bijvoorbeeld inwoners. Vervolgens zijn er één of meerdere concept PWE's opgesteld en die wordt getoetst met betrokkenen. Het eindproduct van fase 1 is een concreet voorstel voor een PWE om uit te voeren. Hierin staan ook extra activiteiten zoals interviews/verdiepende gesprekken met stakeholders. Ook het opzetten van een focusgroep voor jongeren om zo de perspectieven te verbreden.

Fase 2: uitwerken van de PWE (4 weken)

Nadat de precieze variant van een PWE-raadpleging is bepaald en er een positief besluit is genomen om te starten met fase 2, begint de ontwerpfase. De volgende stap is het uitwerken van de consequenties van verschillende keuzeopties en het maken van een testversie met een instructievideo. Ook wordt er een taalcheck uitgevoerd door een taalbureau om de raadpleging geschikt te maken voor laaggeletterden. Deze testversie wordt getest in een sessie. Door verschillende partijen in het ontwerpproces te betrekken zorgen we voor een breder draagvlak om de uiteindelijke aanbevelingen te realiseren.

Fase 3: inwoners nemen deel aan de PWE (4 weken)

Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen een advies geven via de PWE-raadpleging in Wevaluate platform. Er wordt gewerkt met een combinatie van een gesloten en open raadpleging. In de gesloten raadpleging kan een representatieve steekproef deelnemen. Dit geeft een representatief beeld van de voorkeuren van inwoners. De open raadpleging is voor iedereen toegankelijk, zodoende kan iedereen die dat wil meedoen en zijn/haar voorkeuren doorgeven.

Er zijn verschillende manieren om deelnemers te werven, bijvoorbeeld door middel van een betaald panel, het versturen van brieven en een mediacampagne. Voor deelnemers die hulp nodig hebben of samen de raadpleging willen invullen, is het mogelijk een helpdesk op te zetten. Het is ook mogelijk te werken met een papieren versie van de raadpleging en eventueel bestaat de mogelijkheid de straat op te gaan met Ipads om straatinterviews af te nemen.

Fase 4: Analyse en rapportage (2 weken)

Het analyseren van de data gebeurt door een gespecialiseerd extern bureau met statistische technieken zoals het multiple discrete continuous extreme value model (MDCEV) en Latente Klasse Cluster Analyses (LKCA). Via het MDCEV model wordt bepaald hoe inwoners de verschillende keuzeopties waarderen en

hoe zij de verschillende maatschappelijke kosten en baten afzonderlijk en in combinatie met elkaar waarderen. Met een LKCA kunnen is het mogelijk te achterhalen of verschillende groepen inwoners de keuzeopties en de kosten en baten verschillend wegen. Hebben mannen en vrouwen of jongeren en ouderen bijvoorbeeld andere voorkeuren? Vanuit de kwalitatieve onderbouwingen die deelnemers geven is het mogelijk (rechtvaardigheids)principes te destilleren die belangrijk zijn voor inwoners, achterhalen welke waarden inwoners delen, welke waarden er achter weerstand en zorgen zitten en definiëren kansen die inwoners zien.

Fase 5 Inwonersgesprekken/inwonerforum (6 weken)

Een groep inwoners wordt bij voorkeur aselekt geselecteerd om de uitkomsten van de PWE door te vertalen in aanbevelingen. In Súdwest-Fryslân en Gelderland zijn hier goede ervaringen mee opgedaan. Het is fijn als eigen inwoners de resultaten van een inwonersconsultatie duiden en toelichten. Dit resoneert beter dan wanneer een onderzoeker dit doet. In vorige processen is ook gebleken dat inwoners goed in staat zijn de essentie uit een PWE raadpleging te halen en zij zijn vaak ook creatief in het omzetten van de resultaten van een PWE in handelingsperspectieven. Over het algemeen bestaat dit traject uit drie tot vier sessies. Meerdere sessies is aan te raden om elkaar te leren kennen en vertrouwen en tijd hebben om aan de slag te gaan. De gesprekken worden begeleid door onafhankelijke moderatoren en een notulist die helpt bij het schrijven van een advies met meerdere scenario's. Indien gewenst kunnen inwoners ook experts raadplegen.